Uitgangspuntennotitie warmteprogramma gemeente Waadhoeke

Datum raadsvergadering	28 januari 2027
Portefeuillehouder	M. Kamerling
Afdeling	Omgeving
Onderwerp	**Uitgangspuntennotitie warmteprogramma gemeente Waadhoeke**

1. Inleiding

1.1 Aanleiding
In 2021 heeft de gemeenteraad de Transitievisie Warmte (TVW) unaniem vastgesteld. Hierin staan de uitgangspunten voor de overstap naar aardgasvrije verwarming in Waadhoeke.

De Transitievisie Warmte wordt opgevolgd door een warmteprogramma. Iedere gemeente moet zo'n programma opstellen. In het warmteprogramma werkt Waadhoeke verder uit hoe we de komende jaren stappen zetten richting een aardgasvrije gebouwde omgeving. Het college stelt het warmteprogramma naar verwachting eind 2027 vast.

Voor het warmteprogramma hebben we de uitgangspunten uit de TVW opnieuw bekeken. Een deel blijft hetzelfde en een deel vraagt om aanvulling of aanscherping.

1.2 Doel en status
Deze notitie geeft richting aan de verdere uitwerking van het warmteprogramma. We leggen hierin de koers vast en de uitgangspunten die we gebruiken bij het afwegen van warmteoplossingen. De notitie bouwt voort op de Transitievisie Warmte uit 2021 en houdt rekening met nieuwe inzichten en ontwikkelingen sinds die tijd.

De koers en uitgangspunten vormen het kader voor de verdere uitwerking van het warmteprogramma. Binnen dit kader onderzoeken we welke warmteoplossingen mogelijk en passend zijn en werken we de aanpak, fasering en uitvoering verder uit.

2. Van Transitievisie Warmte naar warmteprogramma

2.1 Wat nemen we mee uit de TVW?
De Transitievisie Warmte uit 2021 is de basis voor het nieuwe warmteprogramma. In de TVW zijn vier uitgangspunten opgenomen: duurzaamheid, realisme, betaalbaarheid en participatie.

In de TVW is gekozen voor een stapsgewijze aanpak. Isoleren en energie besparen spelen daarin een belangrijke rol. Ook is gekeken welke duurzame warmteoplossingen in verschillende delen van de gemeente mogelijk zijn. Er zijn geen wijken of dorpen aangewezen die vóór 2030 volledig aardgasvrij moeten worden.

De stapsgewijze aanpak uit de TVW blijft de basis voor het warmteprogramma. Ook de uitgangspunten duurzaamheid, realisme en betaalbaarheid nemen we mee en scherpen we waar nodig aan. Participatie blijft belangrijk, maar krijgt een andere plek. De manier waarop inwoners en andere betrokken partijen worden betrokken bij het opstellen van het warmteprogramma is uitgewerkt in het participatieplan. Draagvlak nemen we wel mee als inhoudelijk uitgangspunt bij het afwegen van warmteoplossingen. Daarmee houden we rekening met de wensen, zorgen en mogelijkheden van inwoners en andere betrokkenen.

2.2 Wat is er sinds 2021 veranderd?

Sinds de vaststelling van de TVW in 2021 is er meer kennis en ervaring opgedaan met de warmtetransitie. Ook zijn sommige onderwerpen belangrijker geworden. Deze ontwikkelingen nemen we mee in het nieuwe warmteprogramma.

Meer inzicht in warmtebronnen en warmteoplossingen

Samen met gemeente Harlingen is onderzoek gedaan naar mogelijke duurzame warmtebronnen. Hierdoor weten we beter welke bronnen beschikbaar zijn, zoals warmte uit oppervlakte- en afvalwater en restwarmte.

De aanwezigheid van een warmtebron betekent niet automatisch dat deze ook geschikt is om te gebruiken. Dit hangt bijvoorbeeld af van de warmtevraag in een gebied, het type woningen en gebouwen, de beschikbare infrastructuur en de kosten. Daarom bekijken we per gebied welke warmteoplossingen mogelijk en passend zijn.

Netcongestie en energie-infrastructuur

De capaciteit van het elektriciteitsnet speelt een steeds grotere rol in de warmtetransitie. Elektrische warmteoplossingen, zoals warmtepompen, zorgen voor extra vraag naar elektriciteit. Tegelijkertijd is de capaciteit van het elektriciteitsnet op veel plekken beperkt.

Bij het kiezen en plannen van warmteoplossingen moeten we daarom rekening houden met de beschikbare en toekomstige capaciteit van het elektriciteitsnet.

Nieuwe wettelijke kaders

Sinds 2021 zijn de wettelijke regels voor de warmtetransitie verder uitgewerkt. De Transitievisie Warmte wordt opgevolgd door het warmteprogramma, dat gemeenten verplicht moeten opstellen. Voor het warmteprogramma gelden ook eisen aan de onderwerpen die erin aan bod moeten komen. Het gaat bijvoorbeeld om de verwachte warmtevraag, de energie-infrastructuur en de mate waarin gebouwen zijn geïsoleerd.

Meer nadruk op uitvoerbaarheid en betaalbaarheid

Sinds de TVW is er meer aandacht voor de vraag of warmteoplossingen ook in de praktijk haalbaar zijn. Daarbij gaat het niet alleen om wat technisch kan, maar ook om wat het kost en wat nodig is om een oplossing uit te voeren.

In het warmteprogramma kijken we daarom ook naar de kosten voor inwoners en andere gebouweigenaren, de maatschappelijke kosten en de uitvoerbaarheid van mogelijke warmteoplossingen.

3. Uitgangspunten voor het warmteprogramma

Voor het warmteprogramma hebben we de uitgangspunten uit de Transitievisie Warmte opnieuw bekeken. Daarbij hebben we de ontwikkelingen sinds 2021 en de inzichten uit de bronnenstrategie meegenomen.

De uitgangspunten zijn verdeeld in twee onderdelen. Eerst beschrijven we de koers voor het warmteprogramma: een stapsgewijze en gebiedsgerichte aanpak. Daarna beschrijven we de uitgangspunten die we gebruiken bij het afwegen van warmteoplossingen: duurzaamheid, betaalbaarheid, realisme en uitvoerbaarheid, netcapaciteit en draagvlak.

Bij het afwegen van mogelijke warmteoplossingen is duurzaamheid het leidende uitgangspunt. Daarmee sluiten we aan bij de ambitie van Waadhoeke om in 2040 energieneutraal te zijn. Daarnaast houden we rekening met vier andere uitgangspunten: betaalbaarheid, realisme en uitvoerbaarheid, netcapaciteit en draagvlak. Deze vier uitgangspunten worden gelijkwaardig meegewogen.

De uitgangspunten worden in samenhang beoordeeld. Omdat de omstandigheden per gebied verschillen, kan ook de afweging anders uitpakken. Zo zoeken we naar warmteoplossingen die niet alleen duurzaam zijn, maar ook betaalbaar, haalbaar en passend bij het betreffende gebied.

3.1 Uitgangspunten voor de koers van het warmteprogramma

Stapsgewijs: de warmtevraag beperken
Het beperken van de warmtevraag is een belangrijke stap in de warmtetransitie. Daarom zetten we gemeentebreed in op isolatie en energiebesparing. Dit is in alle delen van de gemeente van belang, ongeacht welke warmteoplossing uiteindelijk passend blijkt. Een lagere warmtevraag verlaagt het energiegebruik en maakt woningen en gebouwen beter geschikt voor duurzame warmteoplossingen.

Gebiedsgericht: passende warmteoplossingen onderzoeken
De situatie verschilt binnen Waadhoeke. Woningen en gebouwen zijn niet overal hetzelfde en ook de beschikbare warmtebronnen en energie-infrastructuur verschillen per gebied. Daarom kiezen we niet vooraf één warmteoplossing voor de hele gemeente, maar onderzoeken we per gebied welke oplossing of combinatie van oplossingen mogelijk en passend is.

De bronnenstrategie vormt hierbij het vertrekpunt voor de beschikbare duurzame warmtebronnen. De aanwezigheid van een warmtebron betekent niet automatisch dat deze ook geschikt is voor gebruik in een bepaald gebied. Ook de warmtevraag, het type woningen en gebouwen, de benodigde infrastructuur, de kosten en de uitvoerbaarheid spelen een rol.

Collectieve warmteoplossingen onderzoeken we daarom alleen verder in gebieden waar daarvoor voldoende perspectief is op basis van de beschikbare warmtebronnen, de warmtevraag, de benodigde infrastructuur en de verwachte kosten en uitvoerbaarheid. Waar een collectieve warmteoplossing niet haalbaar of passend is, ligt een individuele warmteoplossing voor de hand.

3.2 Uitgangspunten voor het afwegen van warmteoplossingen

Aan de hand van de uitgangspunten worden in het warmteprogramma per gebied voorkeursoplossingen benoemd. Hiermee geeft de gemeente richting aan de toekomstige warmtevoorziening in de verschillende gebieden. De verdere uitwerking en uitvoering vinden in een later stadium plaats, onder andere via wijkuitvoeringsplannen.

Duurzaamheid
Warmteoplossingen moeten bijdragen aan de ambitie van Waadhoeke om in 2040 energieneutraal te zijn. Daarom kijken we bij het afwegen van oplossingen naar de vermindering van CO_2-uitstoot, het gebruik van duurzame energiebronnen en de beschikbaarheid van deze bronnen op langere termijn.

We geven de voorkeur aan oplossingen die ook op langere termijn bijdragen aan een duurzame en toekomstbestendige warmtevoorziening.

Betaalbaarheid
De overstap naar duurzame warmte moet betaalbaar zijn voor inwoners en andere gebouweigenaren. We kijken daarom naar de kosten om een woning of gebouw geschikt te maken en naar de verwachte energiekosten daarna. Daarbij hebben we extra aandacht voor huishoudens die moeite hebben met het betalen van hun energielasten.

Ook de maatschappelijke kosten van een warmteoplossing wegen we mee. We zoeken naar oplossingen waarbij de kosten voor inwoners en de samenleving in verhouding staan tot wat de oplossing oplevert. Landelijke regels, energieprijzen, subsidies en financieringsmogelijkheden zijn hierop ook van invloed.

Realisme en uitvoerbaarheid
We kiezen voor warmteoplossingen die niet alleen technisch mogelijk zijn, maar ook daadwerkelijk kunnen worden uitgevoerd. Daarom kijken we naar wat nodig is op het gebied van organisatie, uitvoeringscapaciteit, infrastructuur en wet- en regelgeving. Ook beoordelen we of een oplossing binnen een realistische termijn kan worden gerealiseerd.

In lijn met de TVW kiezen we voor een stapsgewijze aanpak en maken we keuzes op basis van wat voldoende zeker en haalbaar is. Als belangrijke voorwaarden nog ontbreken of de uitvoering te onzeker is, ligt een oplossing minder voor de hand.

Netcapaciteit
Bij de keuze en planning van warmteoplossingen houden we rekening met de beschikbare en toekomstige capaciteit van het elektriciteitsnet. Vooral elektrische warmteoplossingen, zoals warmtepompen, kunnen zorgen voor extra belasting van het net.

Daarom kijken we naar wat een warmteoplossing vraagt van het elektriciteitsnet en of de benodigde capaciteit beschikbaar is of naar verwachting beschikbaar komt. Als de benodigde netcapaciteit ontbreekt, kan dit betekenen dat een warmteoplossing niet of pas op een later moment uitvoerbaar is.

Draagvlak
Bij het afwegen van warmteoplossingen houden we rekening met de wensen, zorgen en mogelijkheden van inwoners en andere betrokkenen. We kijken daarbij naar wat een oplossing voor hen betekent, bijvoorbeeld voor hun woning en de manier waarop deze wordt verwarmd.

De voorkeuren van inwoners kunnen in de loop van de tijd veranderen, zeker wanneer de plannen concreter worden. Draagvlak is geen harde voorwaarde: niet alle inwoners in een gebied hoeven in te stemmen met een voorkeursoplossing. Ook bij de verdere uitwerking en uitvoering, bijvoorbeeld via wijkuitvoeringsplannen, blijft draagvlak een belangrijk aandachtspunt.

4. Wat verandert er ten opzichte van de TVW?

De Transitievisie Warmte uit 2021 blijft de basis voor het warmteprogramma. Een aantal uitgangspunten nemen we over, andere zijn aangescherpt of aangevuld. Hieronder staan de belangrijkste veranderingen.

Onderwerp	TVW 2021	Warmteprogramma	Toelichting
Stapsgewijze aanpak	Onderdeel van de TVW	Wordt aangescherpt	Isolatie en energiebesparing blijven een belangrijk onderdeel van de stapsgewijze aanpak.
Gebiedsgerichte aanpak	Onderdeel van de TVW	Wordt aangescherpt	Per gebied onderzoeken we welke warmteoplossingen mogelijk en passend zijn. Collectieve oplossingen worden alleen verder onderzocht waar daarvoor voldoende perspectief is.
Duurzaamheid	Uitgangspunt	Leidend uitgangspunt	Duurzaamheid is leidend bij het afwegen van warmteoplossingen en sluit aan bij de ambitie om in 2040 energieneutraal te zijn.
Betaalbaarheid	Uitgangspunt	Wordt aangescherpt	Naast de kosten voor inwoners en andere gebouweigenaren wegen we ook de maatschappelijke kosten mee.
Realisme	Uitgangspunt	Wordt aangescherpt	Wordt verbreed naar realisme en uitvoerbaarheid. Een oplossing moet niet alleen technisch mogelijk, maar ook daadwerkelijk uitvoerbaar zijn.
Netcapaciteit	Geen apart uitgangspunt	Nieuw uitgangspunt	Bij het afwegen en plannen van warmteoplossingen houden we rekening met de beschikbare en toekomstige capaciteit van het elektriciteitsnet.
Participatie	Uitgangspunt	Geen apart inhoudelijk uitgangspunt	Participatie blijft onderdeel van het proces en is afzonderlijk uitgewerkt in het participatieplan.
Draagvlak	Onderdeel van participatie en de afweging van warmteoplossingen	Nieuw apart uitgangspunt	Bij het afwegen van warmteoplossingen houden we rekening met de wensen, zorgen en mogelijkheden van inwoners en andere betrokkenen.
Afweging van uitgangspunten	Geen onderlinge rangorde	Duurzaamheid leidend, overige uitgangspunten gelijkwaardig	Bij het afwegen van warmteoplossingen is duurzaamheid leidend. Betaalbaarheid, realisme en uitvoerbaarheid, netcapaciteit en draagvlak worden gelijkwaardig meegewogen.

5. Vervolg

Na vaststelling vormen de uitgangspunten uit deze notitie het kader voor de verdere uitwerking van het warmteprogramma. De komende periode onderzoeken we per gebied welke warmteoplossingen mogelijk en passend zijn. Daarbij wegen we mogelijke oplossingen af op basis van de vastgestelde uitgangspunten, waarbij duurzaamheid leidend is en de overige uitgangspunten gelijkwaardig worden meegewogen.

Ook worden de resultaten van de participatie meegenomen bij de verdere uitwerking. De uitkomsten van de onderzoeken en participatie worden verwerkt in het ontwerp-warmteprogramma. Het ontwerp-warmteprogramma wordt gedurende zes weken ter inzage gelegd. Na verwerking van eventuele zienswijzen wordt het aangepaste ontwerp aan de gemeenteraad voorgelegd, zodat de raad eventuele wensen en bedenkingen kan meegeven. Vervolgens stelt het college het warmteprogramma definitief vast, naar verwachting eind 2027.